

**UCHWAŁA NR XLV/313/17
RADY GMINY ŻURAWICA**

z dnia 28 grudnia 2017 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Żurawica na lata 2018-2020

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminy (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r., poz. 1875) oraz art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U z 2017 r., poz. 697 z późn. zm.);

**Rada Gminy Żurawicy
postanawia:**

§ 1. Przyjąć Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Żurawica na lata 2018-2020 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Żurawica.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2018 roku.

§ 4. Uchwała zostanie podana do publicznej wiadomości poprzez wywieszenie na tablicach informacyjnych Urzędu Gminy i umieszczenie w BIP-ie Gminy Żurawica.

Przewodniczący Rady Gminy

Józef Pukajło

Załącznik do Uchwały Nr XLV/313/17
Rady Gminy Żurawica
z dnia 28 grudnia 2017 r.

**GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
W GMINIE ŻURAWICA
NA LATA 2018-2020**

GRUDZIEŃ 2017

Spis treści	Strona
Rozdział I. Wiadomości ogólne	3
1. Wprowadzenie	3
2. Uwarunkowania prawne realizacji programu	3
3. Diagnoza sytuacji rodzin w gminie Żurawica	3
4. Zasoby gminy	6
Rozdział II. Cele, założenia i realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny	7
1. Cele Programu	7
2. Założenia Programu	7
3. Zadania Programu	7
4. Odbiorcy Programu	8
5. Przewidywane efekty realizacji Programu	8
6. Realizatorzy Programu	8
7. Źródła finansowania	8
8. Monitoring i ewaluacja	8

Rozdział I. Wiadomości ogólne

1. Wprowadzenie

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Żurawica na lata 2018-2020 jest strategicznym dokumentem Gminy opracowanym, w celu realizowania przez wspólnotę samorządową konstytucyjnej zasady udzielenia szczególnej pomocy rodzinie i dziecku.

Podstawową zasadą Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej jest ochrona prawna rodziny. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietnej i niepełnej, mającej prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych. Rodzina to podstawowa komórka społeczna składająca się z rodziców i dzieci. Zapewnia ciągłość biologiczną społeczeństwa i przekazuje dziedzictwo kulturowe następnym pokoleniom. Stanowi ona pierwsze naturalne i podstawowe środowisko wychowawcze, z którym styka się dziecko. Jest pierwszą instytucją wychowawczą, w której przebiega proces socjalizacji dzieci, kształtowanie ich osobowości oraz przygotowanie do przyszłych ról społecznych. Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża jednak szereg czynników, wśród których istotny wpływ mają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcyjną. Rodzina dotknięta nimi bez pomocy z zewnątrz często nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci, rozwiązywać swoich problemów i wyjść z sytuacji kryzysowych.

Podmiotem realizującym ten cel na poziomie gminy Żurawica jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Realizowane w ramach niniejszego Programu zadania koncentrować będą się nie tylko na dziecku, ale na całej rodzinie, również w sytuacjach, gdy dziecko umieszczone zostanie poza rodziną biologiczną, w celu umożliwienia mu powrotu do tej rodziny. Pomoc powinna koncentrować się na wspomaganiu osób i rodzin wymagających wsparcia w osiągnięciu możliwie pełnej aktywności społecznej, a także wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do pełnego i samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie.

2. Uwarunkowania prawne realizacji programu

Zadania przyjęte do realizacji, w ramach niniejszego Programu są spójne z kierunkami działań przyjętymi w szczególności w następujących aktach prawnych:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r., Nr 78, poz. 483, z późn. zm.);
- Konwencję o prawach dziecka;
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r., poz. 697, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r., poz. 1390);
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r., poz. 487);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 783 ze zm.);
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r., poz. 1769, z późn. zm.)

Podmiotem realizującym program na poziomie gminy jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Żurawicy. Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2018-2020 wyznacza priorytety i cele do realizacji oraz wskazuje na przebieg procesu monitorowania programu.

3. Diagnoza sytuacji rodzin w gminie Żurawica

Gmina Żurawica – powierzchnia - 9575 ha, w tym: grunty orne 6008 ha, sady 330 ha, łąki i pastwiska 986 ha, lasy 1061 ha, pozostałe 1 190 ha.

Ludność 31.12.2016 r. 12 829 mieszkańców - mężczyźni 4 997, kobiety 5 232, dzieci do 18-tego roku życia 2 600.

Drogi: przez obszar gminy prowadzi krajowa droga 77 oraz droga wojewódzka 881 sieć pozostałych dróg (powiatowych i gminnych) liczy około 50 km.

Kolej: na terenie Żurawicy znajduje się jeden z najważniejszych w Polsce portów przeładunkowych, a przez gminę prowadzi magistrała kolejowa Wrocław-Lwów (Ukraina).

Gazyfikacja: 100%

Wodociągi: 100%

Telefonizacja: 100%

Kanalizacja: 80%

Łącznie na terenie gminy znajduje się ponad 2600 gospodarstw rolnych, jednostka wojskowa i szpital. Gmina Żurawica przylega do miasta powiatowego Przemyśl, z którym związana jest od wieków zarówno administracyjnie, jak i historycznie.

Gmina Żurawica składa się z 9 sołectw. Na terenie gminy znajduje się 2 Zespoły Szkolno- Przedszkolne, 6 szkół podstawowych (w tym jedna z Filii w Batyczach), 3 przedszkola niepubliczne, jedno przedszkole prywatne oraz żłobek.

Tabela nr 1. Liczba ludności w gminie Żurawica w latach 2014-2016

	2014 rok	2015 rok	2016 rok
kobiety	5 052	5 146	5 232
Mężczyźni	4 811	4 911	4 997
Dzieci	2 701	2 651	2 600
Ogółem	12 564	12 708	12 829

Źródło: dane Urząd Gminy Żurawica ewidencja ludności.

Gminę Żurawica według stanu na dzień 31.12.2016 rok zamieszkiwało **12 829** mieszkańców. Tabela przedstawia liczbę ludności, jaka zamieszkiwała w gminie w latach 2014-2016. Z danych wynika, że liczba mieszkańców gminy Żurawica systematycznie rośnie.

Diagnoza lokalna dotycząca funkcjonalności rodzin w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo – wychowawczych została dokonana w oparciu o dane z Ośrodka Pomocy Społecznej. Punktem wyjścia do określenia zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest analiza danych o osobach i rodzinach objętych wsparciem Ośrodka Pomocy Społecznej w Żurawicy. System pomocy społecznej w 2016 roku obejmował wsparciem 470 rodzin, w których przebywało 1401 osób. Gminę Żurawica według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku zamieszkiwało 12 829 osób.

Z dokonanej analizy wynika, że około 11,00 % ogółem mieszkańców gminy zostało objętych pomocą społeczną.

Tabela nr 2. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2014-2016.

Rok	Liczba rodzin ogółem	Rodziny z dziećmi ogółem	1 dziecko	2 dzieci	3 dzieci	4 dzieci	5 dzieci i więcej
2014	465	276	115	96	45	14	6
2015	486	267	99	98	48	11	11
2016	470	267	112	86	49	11	9

Źródło: dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Żurawicy

Z przedstawionej tabeli wynika, że liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w 2015 r. jest większa w stosunku do 2014 r. natomiast w stosunku do 2016 r. maleje.

W 2015 r. został przyjęty przez Radę Gminy Żurawica trzyletni Program Wspierania Rodziny w Gminie Żurawica na lata 2015-2017.

Głównym celem programu było stworzenie optymalnych warunków do wychowywania dzieci w środowisku rodziny biologicznej oraz wspieranie rodzin dysfunkcyjnych w prawidłowym wypełnianiu obowiązków opiekuńczo – wychowawczych w gminie Żurawica.

Realizując zadania określone w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Ośrodek Pomocy Społecznej w Żurawicy zatrudniał asystenta rodziny.

W 2015 i 2016 roku asystenci rodziny pracowali z 12 rodzinami, w których było w 2015 r. - 28 dzieci a w 2016 r. – 29 dzieci, w 2017 liczba rodzin objęta pracą asystenta wynosi 10 w tym dzieci 30.

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że w okresie roku 2015 i 2016 r. udzielono wsparcia rodzinom w związku z występującymi problemami:

Tabela nr 3. Powody przyznania pomocy finansowej i w naturze w 2015 roku.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Ogółem	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	375	1 116
Sieroctwo	0	0
Bezdomność	4	4
Potrzeba ochrony macierzyństwa	99	512
Bezrobocie	305	936
Niepełnosprawność	150	354
Długotrwała lub ciężka choroba	71	185
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	53	193
w tym: rodziny niepełne	34	103
rodziny wielodzietne	16	89
Przemoc w rodzinie	3	12
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0
Alkoholizm	23	57
Narkomania	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	0	0
Zdarzenie losowe	1	3
Kłęska żywiołowa	0	0

Źródło. Sprawozdanie roczne OPS, stan na 31.12.2015

Tabela nr 4. Powody przyznania pomocy finansowej i w naturze w 2016 roku.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Ogółem	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	370	1 085
Sieroctwo	1	1
Bezdomność	3	3
Potrzeba ochrony macierzyństwa	100	519
Bezrobocie	300	903
Niepełnosprawność	152	376
Długotrwała lub ciężka choroba	81	219
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	53	189
w tym: rodziny niepełne	37	114
rodziny wielodzietne	14	77
Przemoc w rodzinie	1	5
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0
Alkoholizm	25	49
Narkomania	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	2	2
Zdarzenie losowe	1	1
Kłęska żywiołowa	0	0

Źródło. Sprawozdanie roczne OPS, stan na 31.12.2016

W latach 2015 i 2016 głównym powodem przyznawania świadczeń było ubóstwo. Kolejnymi najczęściej występującymi powodami udzielania pomocy były bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, potrzeby ochrony macierzyństwa i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Wśród osób ubiegających się o wsparcie w ramach ustawy o pomocy społecznej ubóstwo i bezrobocie pozostają jednym z głównych powodów. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych zdiagnozowano na 5 miejscu.

Przyczyną bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jest niska kompetencja wychowawcza rodziców i bezrobocie. Przy zapewnieniu wsparcia rodzinie, pomocy pracowników socjalnych, asystenta rodziny i innych instytucji daje gwarancję na pozostawienie dziecka w rodzinie biologicznej.

W sytuacji, gdy rodzice znaleźli się w trudnej sytuacji życiowej i nie są w stanie sami wypełniać należycie funkcji opiekuńczo-wychowawczych wobec dzieci o potrzebie umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej decyduje Sąd Rodzinny. Natomiast Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie wykonuje postanowienia Sądu, zapewniając opiekę, a gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka ponosi odpowiednio wydatki:

1. 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej.
2. 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej.
3. 50 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Z danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Przemyślu (wg stanu na dzień 31.12.2016 r.) wynika, że z terenu gminy Żurawica liczba dzieci w rodzinach zastępczych w 2016 roku wynosiła 5 w tym:

- w spokrewnionych rodzinach zastępczych 5 dzieci,
- w niezawodowych rodzinach zastępczych 0 dzieci,
- w zawodowych rodzinach zastępczych 0 dzieci,
- w Rodzinnym Domu Dziecka 0 dzieci.

4. Zasoby gminy

Program wspierania rodziny na lata 2018-2020 będzie służył realizacji gminnej polityki rodzinnej. Działania na rzecz dziecka i rodziny realizują instytucje opisane w poniższej tabeli.

Tabela nr 5. Instytucje realizujące działania na rzecz dziecka i rodziny w Gminie Żurawica:

1.Urząd Gminy w Żurawicy ul. Ojca Św. Jana Pawła II 1	Dowóz dzieci niepełnosprawnych do szkół.
2.Ośrodek Pomocy Społecznej w Żurawicy ul. Marcina Króla nr 3	Praca socjalna, pomoc finansowa, rzeczowa, dożywianie dzieci w szkołach, aktywizacja społeczno-zawodowa, wspieranie aktywności lokalnej, przyznawanie i wypłacanie stypendiów szkolnych, karta dużej rodziny
3.Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w Żurawicy	Przygotowywanie i realizowanie programów profilaktycznych i edukacyjnych wspierających wychowanie dzieci, młodzieży, - przeciwdziałanie problemom dotyczącym nadużywania alkoholu i narkomanii.
4.Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przy GOPS w Żurawicy	Wsparcie i pomoc rodzinom w przezwyciężeniu problemu przemocy, kampanie w szkołach dot. przeciwdziałania przemocy w rodzinach
5.Placówki oświatowo- wychowawcze z terenu gminy Żurawica: -2 Zespoły Szkolno- Przedszkolne; -6 szkół podstawowych -4 przedszkola;	Działalność edukacyjno- wychowawcza, psychologiczno-edukacyjna, wsparcie pedagogiczne, psychologiczne dla rodziców i dzieci, realizacja programów edukacyjnych.
6.Placówki służby zdrowia	Działalność w zakresie profilaktyki i opieki zdrowotnej
7.Parafie z terenu gminy	Działalność charytatywna, organizowanie wycieczek;

Źródło: opracowanie własne.

W Gminie Żurawica funkcjonuje szeroki wachlarz form pomocy dla dziecka i rodziny ze strony powyższych instytucji. Są to zarówno poradnictwa jak i konkretne usługi, które wspierają zwalczanie bezradności opiekuńczo-wychowawczej, zajmują się profilaktyką, walką z sytuacjami kryzysowymi, nałogami itp.. Instytucje wspierają i pomagają, w stworzeniu optymalnych warunków do wychowywania dzieci w środowisku rodziny biologicznej.

Rozdział II Cele, założenia i realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny

1. Cele Programu

Głównym celem Programu jest stworzenie optymalnych warunków do wychowywania dzieci w środowisku biologicznej rodziny oraz wspierania rodzin dysfunkcyjnych w prawidłowym wypełnianiu obowiązków opiekuńczo-wychowawczych w gminie Żurawica.

Cele szczegółowe:

- 1) Budowanie bezpieczeństwa socjalnego rodzin;
- 2) Wspomaganie potencjału rozwojowego rodziny;
- 3) Wspomaganie dziecka w środowisku szkolnym;
- 4) Podejmowanie działań koordynujących wobec podmiotów zajmujących się rodzinami dysfunkcyjnymi;

2. Założenia Programu

Gminny Program Wspierania Rodziny jest dokumentem przewidzianym do realizacji na lata 2018-2020. Głównym założeniem Programu jest stworzenie wielopłaszczyznowego wsparcia rodziny poprzez działania mające służyć:

- wspieraniu potencjału rozwojowego rodziny, biologicznej na wczesnym etapie jej funkcjonowania,
- wzmocnieniu systemu gwarantującego prawidłowy proces wychowawczy oraz ochrony dzieci przed nieprzystosowaniem społecznym, marginalizacją i wykluczeniem,
- poprawie sytuacji dziecka w środowisku szkolnym poprzez wzbogacanie oferty edukacyjnej oraz wspieranie uczniów wymagających pomocy,
- zwiększeniu poziomu bezpieczeństwa dzieci, młodzieży i rodziny poprzez prowadzenie stosownych działań profilaktyczno-edukacyjno-wychowawczych w środowisku,
- zapobieganiu powstawania sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz skuteczne reagowanie w sytuacjach już zaistniałych poprzez udzielanie wielopłaszczyznowego wsparcia.

3. Zadania Programu

Harmonogram Programu Wspierania Rodziny na lata 2018-2020 w gminie Żurawica został przedstawiony, w formie poniższej tabeli.

Tabela nr 6. Harmonogram Programu.

L.p.	Zadania	Działania	Termin realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki
1.	Prowadzenie działalności profilaktycznej na rzecz rodziny	1) udział w kampaniach konferencyjnych, seminariach promujących wartość rodziny; 2) udział w programach profilaktycznych i edukacyjnych wspierających wychowanie rodziny	2018-2020	Wszystkie podmioty uczestniczące w realizacji Programu	- ilość plakatów, ulotek, - utworzenie zakładki na stronie internetowej, - ilość programów
2.	Udzielanie wsparcia i pomocy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej	1) Praca socjalna skierowana na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, poradnictwo specjalistyczne 2) udzielenie pomocy finansowej i rzeczowej, pomoc w formie dożywiania dzieci w szkołach, stypendiów szkolnych; 3) wsparcie asystenta rodziny, pracownika socjalnego w opiece i wychowaniu dzieci	2018-2020	Wszystkie podmioty uczestniczące w realizacji Programu	- ilość porad udzielonych - ilość rodzin objętych pomocą finansową, rzeczową, ilość dzieci dożywianych w szkołach, - ilość przyznanych stypendiów szkolnych, - ilość kontraktów socjalnych

3.	Doskonalenie współpracy pomiędzy instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz dzieci i rodziny	1) Współpraca szkół, policji, służby zdrowia, kuratorów, Gminnej komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołu Interdyscyplinarnego, organizacji pozarządowych oraz innych instytucji, 2) stała współpraca z PCPR jednostką realizującą działania z zakresu pieczy zastępczej, 3) doskonalenie kadry	2018-2020	Wszystkie podmioty uczestniczące w realizacji Programu	-liczba spotkań, szkoleń konferencji itp.
----	---	--	-----------	--	---

Źródło: opracowanie własne.

4. Odbiorcy Programu

Odbiorcami Programu są:

- 1) Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- 2) Dzieci i młodzież, którym rodzina nie zapewnia należytej opieki;
- 3) Przedstawiciele instytucji oraz służb pracujących na rzecz dzieci.

5. Przewidywane efekty realizacji Programu

Spodziewanym efektem realizacji Programu ma być polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, poczucia bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie patologii społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego wsparcia dla rodziny i dziecka. Stworzenie wielopłaszczyznowego wsparcia dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze.

6. Realizatorzy Programu

Koordynatorem Programu jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Żurawicy przy współpracy z następującymi instytucjami:

1. Urząd Gminy w Żurawicy,
2. Zespół Interdyscyplinarny,
3. Policja,
4. Placówki oświatowe i kulturalne,
5. Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej,
6. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Przemyślu,
7. Organizacje pozarządowe.

7. Źródła finansowani

Realizacja Programu będzie odbywać się w zakresie posiadanych środków budżetu gminy, budżetu państwa oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

8. Monitoring i ewaluacja

Koordynatorem programu jest Ośrodek pomocy Społecznej w Żurawicy. Monitoring będzie polegał na zbieraniu i analizowaniu danych dotyczących zrealizowanych zadań w ramach przedmiotowego programu, we współpracy z podmiotami zaangażowanymi w jego realizację.

Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność podejmowanych działań w oparciu o analizę założonych wskaźników. Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Żurawicy, co roku do 31 marca przedkłada Radzie Gminnej sprawozdanie merytoryczne i finansowe z realizacji programu.

Przewodniczący Rady Gminy

Józef Pukajło